

Radikale

B

Farvel til Sort Energi

Fuld grøn omstilling af
Danmark på fem år (I af III)

Plan B for en fossilfri fremtid

Danmark står midt i en historisk udfordring – og en historisk mulighed. Klimaforandringerne accelererer, naturen er under pres, og vores CO₂-udledninger skal hurtigt ned. Samtidig gør afhængigheden af olie og gas os sårbare over for ustabile energipriser og geopolitiske konflikter, mens andre lande overhaler os i kapløbet om fremtidens grønne teknologier.

Men vi kan vende sårbarhed til styrke. En fuld grøn omstilling af Danmark på fem år starter med at udfase de fossile energikilder og erstatte dem med grøn, billig og sikker energi.

Danmark har potentialet til at blive Europas grønne motor – og vi har et ansvar for at gribe chancen. Ikke bare for vores økonomi og sikkerhed, men for vores børn, vores natur og en klode i balance. Vores bedste chance for at bekæmpe den globale opvarmning er at gå forrest i udvikling og anvendelse af nye teknologier og dermed vise vejen for resten af Europa og verden. Ikke mindst, når det handler om udbygning af vedvarende energi, elektrificering af industri, varme og transport samt etablering af et effektivt og fleksibelt energisystem. Det vil sænke Danmarks CO₂-udledninger markant, skabe nye arbejdspladser, styrke vores konkurrenceevne og gøre os fri af Putins gas og olie.

Desværre er den grønne omstilling gået i stå i Danmark. Udbygning med vindmøller på land står stille, og planlagte solcelleparker skrottes. Danmarks enorme potentiale for havvind forsinkes gang på gang og er langt fra udnyttet, selvom både vores og Europas grønne omstilling, sikkerhed og konkurrenceevne afhænger af det. Der findes ingen plan for elektrificering af Danmark. Forbruget af olie i industrien er uændret. Der installeres stadig nye gasfyr i Danmark. Den Grønne Fond er drænet for penge. De få fremskridt, vi kan notere os, skyldes mest af alt beslutninger, der er taget for år tilbage.

Grøn retning for den næste regering

Vi arver ikke kloden fra vores forældre – vi låner den af vores børn. Derfor præsenterer Radikale Venstre frem mod folketingsvalget vores samlede, grønne Plan B, der på få år skal bringe os fra håbløshed til håb, fra skåltaler til handling. Det er den næste regering, der skal levere en fuld grøn omstilling af Danmark.

Dette udspil er det første skridt på vejen, og skal sikre, at langt de fleste fossile brændsler er udfaset i 2030 – og vi stort set er fri i 2035.

Er det realistisk og ansvarligt at beslutte og iværksætte alle nødvendige beslutninger over så få år? Vores Plan B viser, at svaret er ja. Det kræver en investering. Det kræver ændringer i vores forbrug. Det kræver politisk lederskab.

Men investeringen er overkommelig. Vores liv vil forandre sig, men ikke til det dårligere. Vi politikere kan påtage os det politiske lederskab og vise vejen til en grøn og sikker fremtid. Vores Plan B viser vejen til en fuld grøn omstilling af Danmark med både økonomisk og social ansvarlighed. Faktisk viser den, at det er uansvarligt at lade være.

Kernekraft er på dagsordenen i en række lande, og kan måske på sigt bidrage til omstillingen. Men intet tyder på, at bidraget fra kernekraft kan øges markant i Europa de kommende 10-15 år.

Da kravet fra klimaet er en fuld omstilling væk fra fossile brændsler inden for ganske få år, bygger dette udspil på de billigste og hurtigste teknologier, vi råder over i dag: Sol, vind, biogas og energibesparelser. Der er ikke andre veje at gå, hvis vi skal minimere risikoen for et større kollaps i vores økosystem, herunder i Golfstrømmen, der kan få fatale konsekvenser for Danmark om ganske få år.

"Farvel til sort energi" er det første af tre konkrete udspil til en fuld grøn omstilling af Danmark, som Radikale Venstre præsenterer inden næste folketingsvalg. Hvis det står til Radikale Venstre, er det en bunden opgave for Danmarks næste regering at træffe alle de nødvendige beslutninger – og gennemføre langt de fleste tiltag – inden 2030.

Det er fundamentet for, at vi kan indfri Radikale Venstres målsætninger om at reducere CO₂e-udledninger med 90% i 2035, 100% i 2040 og 110% i 2045. Den næste regering skal være den grønneste regering nogensinde.

Farvel til Sort Energi

Europas energiforsyning er stadig afhængig af Ruslands gas og uran, Mellemøstens olie og USA's flydende naturgas. Den afhængighed gør os svage i den nye sikkerhedspolitiske virkelighed og betyder dyrere og mere svingende energipriser for borgere og virksomheder. Dertil kommer kampen om fremtidens teknologi, industri og arbejdspladser, hvor Kina i øjeblikket har taget førertrøjen. Danmark har et unikt potentiale, men det kræver, at vi tør træffe de rigtige beslutninger nu.

Radikale Venstre foreslår:

- Varigt løft af Grøn Fond med 3 mia. kr. om året, som økonomisk drivkraft for udfasningen af fossile brændsler.
- Udfasning af nye benzin- eller dieselmotorer frem mod 2028, elektrificering af bilparken og løft af kollektiv transport.
- Udfasning af olie og gas til opvarmning ved en forceret udrulning af varmepumper og grøn fjernvarme i energieffektive løsninger.
- Højere tempo for elektrificering og effektivisering af industri, herunder investeringer i elnettet og elektrificeringsfradrag til virksomheder.
- Fjerne byrder og barrierer for opstilling af vedvarende energi på land, større økonomiske incitament til kommunerne og målrettet støtte til solceller på tage.
- Reform af tarifstrukturen mhp. at skabe et moderne elsystem til fremtiden og en national plan for udbygning af større elnet.
- Strategi for udbygning af dansk havvind, der gør Danmark selvforsynende med vedvarende energi og bidrager aktivt til EU's nye energiforsyning.

Markant løft af Grøn Fond

Den radikale Plan B for energisektoren kræver både en omfattende elektrificering, investeringer i elnettet, bedre energieffektivitet og en markant større produktion af vedvarende energi. Grøn Fond er den økonomiske motor i Danmarks grønne omstilling. Et varigt løft med øremærkede midler til den grønne omstilling vil skabe forudsigelighed og troværdighed overfor borgere og virksomheder, så alle med

sikkerhed ved, at de grønne initiativer bliver ført ud i virkeligheden. Derfor foreslår Radikale Venstre at løfte Grøn Fond med 3 mia. kr. fra råderummet årligt oveni den eksisterende ramme. Midlerne målrettes sektorspecifikke investeringer frem mod 2032 som fremgår af dette udspil. Herefter vil Grøn Fond, eksklusiv varig investering på 1 mia. kr. til kollektiv transport, øremærkes til risikoafdækning ifm. udbud af havvind.

Grøn mobilitet uden benzin og diesel

Elbilen er allerede danskernes foretrukne valg. Vi vil gå hele vejen ved at fjerne registreringsafgiften for elbilerne allerede i 2026 og indføre først en høj, differentieret ejerafgift og siden roadpricing i 2030, som både gavner klimaet og reducerer støj, luftforurening og ikke mindst trængsel. Dertil foreslår vi at øge dieselaafgiften med yderligere 50 øre pr. liter, så prisen afspejler niveauet i vores nabolande. Øgede indtægter som følge af højere afgift udlignes af et mindre provenu som følge af adfærdsændring. Omlægningen vil samlet set betyde, at der vil være færre køretøjer på vejene, mens nyerehvervede køretøjer kører på el. Derfor vil vores forslag betyde en de facto udfasning af fossilbiler allerede omkring 2028. Det vil betyde en reel omstilling af den danske bilpark – en bevægelse som bliver taget godt imod blandt danskerne, som allerede nu vælger elbilen til i større omfang end tidligere forventet¹. Dertil er vi villige til at iværksætte yderligere tiltag mhp. fuld elektrificering af den nationale godstransport i 2035.

Grønnere og bedre mobilitet afhænger også af, om vi formår at tilbyde et reelt konkurrencedygtigt alternativ til bilen og flyet på både de længere og kortere strækninger. Derfor har Radikale Venstre netop foreslået et omfattende løft af vores kollektive transport, så vi får hurtigere, mere direkte og langt billigere forbindelser på tværs af landet². Dette kombineres med en satsning på cyklisme på de kortere strækninger, så den samlede transport i Danmark bliver mere grøn, mere sund, mere social og binder land og by bedre sammen.

Målet er, at den samlede afgiftsomlægning af transportsektoren, der også vil give et nyt provenu fra udenlandske køretøjer, bliver provenuneutral.

¹ RV: "Omlægning af bilafgifter skal sikre flere elbiler på vejene" (2025)

² RV: "Rejs billigere, grønnere og nemmere rundt i hele landet" (2025)

Opvarmning uden olie og gas

Selvom energikrise og Ukrainekrigen blev fulgt af løfter om udfasning af fossile brændsler, installeres der stadig nye gasfyr i Danmark. Midlertidigt lave gaspriser og svingende politiske signaler påvirker igen salget af varmepumper og tilslutning til fjernvarmen negativt.

Men afhængigheden af fossile brændsler til opvarmning er kortsigtet og kommer ikke forbrugere til gavn om bare få år, når EU's kvotesystem vil øge prisen på alle fossile brændsler. Derfor skal vi sikre, at husholdninger ikke fremover bliver taget som gidsel af voldsomme gasregninger ligesom i 2022. Vores Plan B indebærer derfor en hurtig udfasning af olie og gas til opvarmning, så gas er helt ude af opvarmning i 2035. Det gælder også biogas, da den anvendes bedre i industrien og som backup til sol og vind.

Målet er også, at forbruget af biomasse ikke må stige. Tværtimod ønsker vi et stop for nye større varmegærker på biomasse, ligesom vi i del II af vores Plan B vil præsentere en plan for udfasning af importeret biomasse i Danmark og fremme bæredygtige alternativer, herunder geotermi.

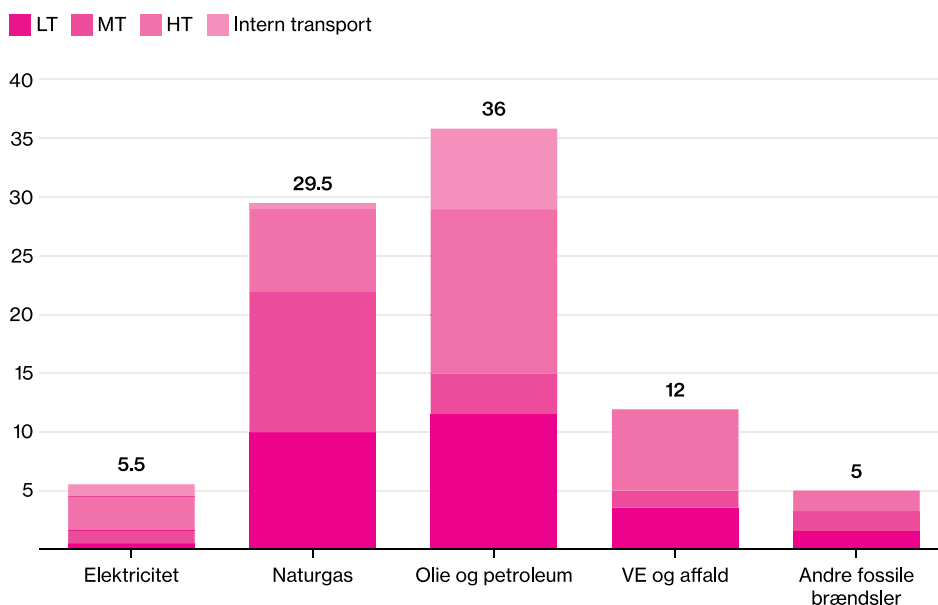
Samlet foreslår vi derfor stop for nye installationer af olie- og gasfyr samt biomassekedler i 2027 og at den statslige ejer af gasnettet, Evida, udarbejder køreplaner for en geografisk fokuseret nedlukningsplan for de relevante dele af gasnettet. Til gengæld vil vi investere i skrotningspræmier til gasfyr, markant flere midler til fjern- og jordvarmeprojekter i hele landet, fordobling af den målrettede pulje til varmepumper i 2026 og løbende midler frem mod 2030. Dertil kommer investeringer i energieffektiviseringer i bygningsmassen, hvor det er særligt vanskeligt eller urentabelt at konvertere til grønne varmekilder. Samlet vil vi i gennemsnit investere 350 mio. kr. om året med en indfasningsprofil, der tilgodeser hurtig omstilling.

Overgangen fra opvarmning med gas og olie til grøn el eller fjernvarme vil for langt de fleste være en privatøkonomisk fordel efter få år. Det gælder også de boliger, der er mest udsatte på boligmarkedet, og som kræver særligt fokus i tilskudspuljerne, da det kan være svært at opnå lån i disse huse.

Grøn el og gas skal udfase fossile brændsler i industrien

Tempoet i elektrificering af industrien skal accelereres markant. Olieforbruget i dansk industri har stort set ikke ændret sig i årtier, og der er store klimamæssige og erhvervsøkonomiske fordele ved at accelerere udfasningen af olie og gas i den industrielle produktion.

Figur 1: Industriens brændselsforbrug, fordelt på temperaturniveauer

Note: Ea Energianalyse

Vi foreslår derfor, at der udarbejdes en målrettet og geografisk planlagt elektrificeringsstrategi for industrien, så mindst halvdelen af den fossile energi, der nu anvendes i industrien, bliver erstattet af elektrificering, mens resten bliver dækket af biogas. Strategien skal udformes i tæt samarbejde med industrien, herunder ved udpegnings af en række industrielle fyrtårne, som skal overgå til varmepumper og elektrificerede processer gennem nye teknologier og praksisser, der i dag ligger på kanten af kommercialisering eller endnu ikke er afprøvet. For blandt andet at understøtte sådanne virksomheder foreslår vi en reform af planloven, så nye, store elforbrugende anlæg, fx datacentre, i højere grad placeres ved siden af vedvarende energi på land og til havs. Den høje støtte til CO₂-fangst (CCS) fastholdes, men formålet udvides til også at kunne omfatte egentlig udvikling og omlægning til mere CO₂-effektive produktionsformer af fx cement. Afslutningsvist foreslår vi – i tråd med Klimarådets anbefaling – at undersøge muligheden for at etablere et elkabel mhp. at udbyde en

havvindmøllepark til etablering i det nuværende område for udvinding af Nordsøolie. Det vil samtidig gøre det muligt at elektrificere den nuværende olie- og gasproduktion, der udfases frem mod 2042.

For alle virksomheder indføres et fradrag for elektrificering, så der samlet afsættes en milliard kroner om året til og med 2030. Dette for at fremme tempo i omstillingen og belønne de virksomheder, der går forrest. For at sikre målindfrielse for elektrificeringsgraden foreslår vi at etablere et forpligtende partnerskab mellem staten og industrien. Samtidig er det målet at fastholde en lav elafgift udover de to år, der nu er aftalt. En samlet plan for grønne afgifter i Danmark præsenteres i del II af vores samlede plan for fuld grøn omstilling på 5 år.

Et elsystem til fremtidens grønne energi

Den nuværende indretning af elsystemet og tarifferne er ikke tilpasset en fremtid, hvor grøn energi fra vind og sol vil dominere systemet. Derfor foreslår vi en reform af elsystemet baseret på to større tiltag. For det første udarbejdes der inden for det næste år en national plan for udbygning af større relevante elnet i Danmark (transmission og regionale net). Sigtet for den nationale plan bør være, at den i primo 2027 kan vedtages som anlægslov for at sikre fremdrift i elektrificering og udbygning af vedvarende energi.

For det andet indføres den mest moderne og dynamiske tarifstruktur i Europa, der fremmer elektrificering i stedet for at modarbejde den. Et oplagt eksempel er indfasning og brug af batterier fra elbiler, der har et kæmpe potentiale for at stabilisere elnettet, så omkostningerne til elforsyningen minimeres og økonomien i sol- og vindkraftanlæg understøttes bedst muligt. Den nye tarifstruktur fastlægges af en hurtigt arbejdende ekspertkommission og fastlægges efter ACER's anbefaling til pejlemærker.

Ny biogas

Biogas spiller en betydelig rolle i den grønne omstilling og vil fortsætte med at gøre det et godt stykke tid endnu. Biogasproduktion modtager i dag betydelig støtte og ventes at koste mere end 40 mia. i perioden fra 2020-2030³. Den støtte kan vi få mere ud af, ligesom vi kan opnå en bedre anvendelse

³ Rådet for Grøn Omstilling (2024)

af biogas. Samtidig skal den langsigtede produktion af biogas sikres af hensyn til både balancering af elsystemet og dansk industri.

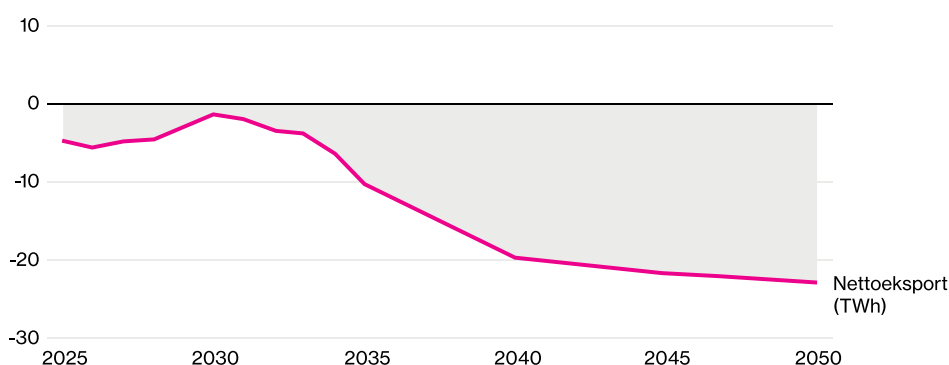
Radikale Venstre foreslår derfor, at der vedtages en ny og langsigtet politisk aftale om biogas med følgende strategiske pejlemærker:

- **Produktionen** af biogas a) optimeres, så færre drivhusgasser ender i atmosfæren og biogen CO₂ nyttiggøres (fx i PtX) eller deponi, b) planlægges i volumen efter udviklingen i det industrielle landbrug, og c) foregår inden for samme økonomiske ramme, men med tilpasninger af formål og evt. afgiftsfritagelse i takt med udløb af støtte.
- **Anvendelsen** af biogas målrettes a) systembalance, b) anvendelse i de dele af industrien, hvor elektrificering er for dyrt eller svært, og c) eksport.

Markant udbygning af vedvarende energi på land

Den samlede elektrificeringsplan for transport, opvarmning og industri vil skabe en markant større efterspørgsel efter vedvarende energi, hvilket i sig selv vil skabe et bedre marked med strukturelt bedre priser og mindre behov for subsidier. Men det er afgørende for elektrificeringen, at der er sikkerhed for, at den vedvarende energi kommer i rigelige mængder til en rimelig pris. Derfor er det afgørende, at Danmark ikke alene er rigeligt selvforsynende med egen grøn energi, men også samlet set på årsbasis er nettoeksportør af grøn strøm. Det bliver vi ikke med regeringens nuværende politik – tværtimod.

Figur 2: Fremskrivning af dansk nettoeksport af strøm, TWh

Note: Klimafremskrivning (2025)

Forventningerne til udbygningen af vedvarende energi nedjusteres ovenikøbet år efter år og vurderes stadig helt urealistisk, især når det handler om vedvarende energi på land. Da vind og sol på land både er den billigste form for energi overhovedet og samtidig den hurtigste at opføre, foreslår vi at fjerne byrder og barrierer, så vi igen kan kickstarte udbygningen af vedvarende energi på land i Danmark. Det kræver et markant gearskifte, som vi er villige til at iværksætte.

God planlægning, lokal opbakning og et effektivt og sikkert elnet er hjertet i udbygningen af vedvarende energi og elektrificering. Det er blevet for dyrt og for besværligt at tilslutte vedvarende energi til nettet og få godkendt projekter af myndighederne. Radikale Venstre ønsker en mere offensiv og tydelig planlægning af, hvor der er plads til mere vedvarende energi, større anlæg på færre lokationer og mere tariffaseret finansiering af net og ledninger dertil. Dertil bør myndighedsbehandling af ansøgninger samles i færre enheder, så der begås færre fejl, flere klager kan behandles hurtigere, og bureaukrati og tidsspild fra Forsyningstilsyn og klageorganer undgås.

Det folkelige ejerskab til vedvarende energi på land smuldrer i flere lokalsamfund, selvom det tavse flertal ifølge flere undersøgelser stadig støtter udbygning af vedvarende energi⁴. Det gælder også de lokalsamfund, hvor modstanden mod vedvarende energianlæg er mest højrøstet. Radikale Venstre vil styrke de lokale grønne kræfter ved at give markant højere og mere direkte økonomiske gevinster til de kommuner og borgere, der bor tæt på vedvarende energi. Vi vil prioritere 200 mio. kr. årligt frem til 2030. Det skal ske uden modregning i kommunernes bloktilskud og som et tillæg til den nuværende tilskudsmodel. Med andre ord; stiller man areal til rådighed for vedvarende energi, skal man også kunne høste fordelene som kommune og borgere. Samtidig skal der planlægges efter mere udbygning af solceller på bygninger og tage. Med den sænkede elafgift er etableringen af solceller på tage blevet mindre rentabel, og derfor foreslår vi at lave målrettet støtte og skabe de fornødne rammer for, at solceller i langt højere grad kan placeres på bygninger. Der afsættes 100 mio. kr. om året til dette formål.

⁴ Rådet for Grøn Omstilling: "Yes in my backyard" (2024)

Havvind skal sikre Danmark billig strøm og gøre os til motoren i den europæiske omstilling

Vedvarende energi på land er den billigste og hurtigste energiform. Til gengæld kan havvind skabe den nødvendige volumen og få stor økonomisk og sikkerhedspolitisk betydning for Danmark og EU. Målet bør være, at dansk havvind ikke alene bidrager med et solidt fundament for dansk selvforsyning med grøn, billig og sikker el, men også at Danmark bliver en bærende nettoeksportør af energi til det europæiske marked. EU's grønne omstilling afhænger af dansk havvind, og Europas sikkerhed og konkurrenceevne er også vores sikkerhed og konkurrenceevne.

Radikale Venstre foreslår en ny strategi for udbygning af havvind i Danmark, der bygger på tre tiltag: **1)** Et udbud af to nye parker på hver én GW hurtigst muligt med mulighed for overplantning. Møllerne skal være i drift inden 2032 og sikre rigelig selvforsyning til Danmark, uanset udviklingen i på land. Samtidig giver udbygningen mulighed for, at Danmark kan tiltrække og drive større datacentre, fx ét af EU's nye giga AI-centre. Derfor planlægges med CfD (Contract for difference) og støtteloft som det seneste udbud. **2)** Et regionalt samarbejde med især Tyskland om udbygning af både el og brinttransmission, der kan bane vejen for en fuld europæisk plan og sikre direkte (el) og indirekte (brint) afsætning for havvind i Nordsøen. **3)** En samlet plan for udbud af havvindsarealer i Nordsøen, drevet af markedet og uden subsidier fra dansk side. Ifølge den seneste kortlægning har Danmark et økonomisk potentiale på mellem 30 og 80 GW havvind i Nordsøen. Det er således afgørende at finde en model for udbygning af denne havvind, der sikrer hastighed på kort sigt, større sikkerhed og konkurrenceevne til EU og danskerne en fair indtægt på længere sigt.

Ambitionen om en grøn omstilling i Europa kræver, at Danmark indgår forpligtende samarbejde med vores naboer. Èt er etableringen af vindmøller på havet, men lige så vigtigt er det at skabe den fornødne infrastruktur til, at energien kan komme alle til gavn. Derfor bør det være et styrende princip i udbygningen, at vedvarende energi etableres som forbundne energier i direkte samarbejde med Storbritannien, Norge, Tyskland og Holland mod vest og Polen mod øst. For ikke at snuble i distributionsproblemer er det afgørende, at Danmark aktivt går i dialog med vores nabolande og viser en strategisk retning for fremtidens grønne energikraftværk i Europa.

Økonomi

Økonomien i udspillet skal ses i sammenhæng med Radikale Venstres samlede økonomiske politik, hvor flere reformtiltag – herunder øget international rekruttering, oprydning i de tidlige tilbagetrækningsordninger, samt en målretning af særordninger målrettet seniorer – giver de økonomiske muskler til at gennemføre den grønne omstilling og løfte investeringerne på centrale velfærdsområder.

I Radikale Venstres 2030-plan fra august 2024 er der samlet set prioriteret 9,5 mia. kr. til årlige investeringer i grøn omstilling. De udgiftsdrivende elementer i dette udspil finansieres indenfor rammerne af denne plan og det kommende råderum.

Tabel 1: Økonomitabel

Løbende udgifter

Mia. kr. (2030)

Grøn mobilitet uden benzin og diesel

Provenuneutral omlægning af bilafgifter jf.

Omlægning af bilafgifter skal sikre flere elbiler på vejene (januar 2025).

–

Plan for udfasning af fossil tung transport på nationalt niveau inden 2030 (indenfor ministeriets egen ramme)

0,0

Massiv udbygning og forbedring af den kollektive transport og cyklisme i Danmark

1,0

Opvarmning uden olie og gas

Fjernvarme, varmepumper og energieffektivisering

0,35

Grøn el og gas i industrien

Elektrificeringsfradrag og fyrtårnsprojekter

1,0

Markant udbygning af vedvarende energi på land

Øgede lokale gevinster ved udbygning af vedvarende energi

0,2

Målrettet støtte til solceller på bygninger

0,1

Reserve

0,35

Samlet finansieringsbehov, ekskl. afgiftstab

3

Det fossilfrie samfund vil naturligt betyde færre indtægter fra fossile afgifter, der skal erstattes af andre indtægter til statskassen eller råderum. Fx på transportområdet hvor de nuværende afgifter foreslås erstattet af hhv. roadpricing og differentierede ejerafgifter. Inden for varmesektoren og industrien vil der også være afgiftstab. Radikale Venstre vil adressere denne del af afgifterne i del II af vores samlede udspil, som lanceres før folketingsvalget i 2026.

Ambitioner for CO₂e-reduktioner på sektorniveau

Med dette udspil anviser vi store dele af vejen til at indfri vores målsætning om 90% CO₂e-reduktion i 2035. En transportsektor der elektrificeres langt hurtigere end hidtil, ingen olie og gas i husopvarmning, halvering af industriens brændselsforbrug, hvor restmængden dækkes af biogas, og en markant udbygning af den vedvarende energi. Samlet set er det Radikale Venstres ambition med dette udspil at indfri følgende målsætninger for CO₂e-reduktioner i 2035. De resterende CO₂e-udledninger i andre sektorer adresseres i de efterfølgende udspil.

Tabel 2: Ambitioner for reducerede udledninger i 2035, mio. tons

Sektor	Nuværende fremskrivning		RV's ambition
	2025	2035	2035
Industri	6,4	4,2	0,0 (-4,2)
Husholdninger og serviceerhverv	1,1	0,3	0,0 (-0,3)
Transport	9,6	4,0	2,5 (-1,5)*
Totalt	17,1	8,5	2,5 (-6,0)

Note: CO₂e-reduktioner i transporten afhænger af levetiden for fossile køretøjer. Derfor vil der være en restudledning, der løbende udfases fra 2035. CO₂e-udledninger i 2025 og 2035 er opgjort efter KF25.